

Arartekoaren 2020IR-585-20 Ebazpena, 2020ko ekainaren 29koa. Horren bidez, amaitutzat ematen da ofizioz abiarazitako jarduketa bat, familia batek etxebizitza duin eta egoki batera sartzeko duen premiari buruzkoa.

Aurrekariak

1. Arartekoak, SARS-COVID 19 koronabirusaren pandemiaren erdian, familia batek ostatu duin eta egoki bat lortzeko zuen beharraren berri izan zuen. Zehazki, Arartekoak egiaztatu zuen bizikidetz-unitateak Ortuellako udalerriko poligono batean aparkatutako bere jabetzako ibilgailu batean bizi behar izan zuela.

Ildo horretan, Arartekoak egiaztatu zuen bizikidetz-unitatea lau kidek osatzen zutela, horietako bi adingabeak. Gainera, jakinarazi zen emakumea haurdun zegoela eta haurra edozein unetan jaioko zela.

2. Arestian azaldutakoa ikusita, Arartekoak lankidetz-eskaera bat igorri zion premiaz Ortuella Udalari, erreklamazioaren xedearen oinarria egiaztatzeko.

Era berean, aldez aurretiko gogoeta batzuk helarazi zizkion, eta horiek geroago azalduko ditugu, errepikakorrak ez izateko.

3. Egindako lankidetz-eskaerari erantzunez, Ortuellako Udaleko alkatearen idazki bat sartu da erakunde honen erregistroan. Bertan, oinarrizko gizarte-langilearen txosten bat erantsi behar zaio. Bere idatzian, Ortuellako Udaletik honako jakinarazi zaio Arartekoari:

- *"...la familia (...) a la que ustedes hacen referencia, se encuentra residiendo, desde el 26 de marzo del presente, en una vivienda municipal en régimen de alquiler, facilitada a través de adjudicación directa, como consecuencia de la crisis sanitaria provocada por el virus COVID-19 en el que nos encontramos."*

4. Hortaz, beharrezkoak diren egitateak eta zuzenbideko oinarriak ditugula uste dugunez, honako gogoeta hauek egin nahi ditugu:

Gogoetak

1. Duela hamarkada batzuetatik, bai 1948ko abenduaren 10eko Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalak (25.1. artikulua), bai 1966ko abenduaren 16ko Eskubide Ekonomikoen, Sozialen eta Kulturalen Nazioarteko Itunak (11.1. artikulua), baita Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Gutunak (34.3. artikulua) ere, azpimarratu izan dute etxebizitzak alderdi soziala duela, pertsonen eta beren familien bizi-baldintzak hobetzen dituelako

Halaber, Nazio Batuen errelatore bereziak egindako txostena, etxebizitzari buruzkoa, bizi-maila egokia edukitzeko eskubidearen eta eskubide horrekiko bereizkeria ez jasateko eskubidearen elementu integratzaile gisa, honako hau azpimarratu zuen:

- *“El derecho a una vivienda adecuada ha sido reconocido como un derecho humano fundamental por ser indisociable de los valores fundamentales de los derechos humanos, como la dignidad, la igualdad, la inclusión, el bienestar, la seguridad de la persona y la participación pública”¹.*

2. Nazioarteko testu eta agintariak esleitutako eginkizun horiek garrantzi handiagoa dute, are gehiago, bizikidetzaren unitatea kalean dagoen kasuetan.

Esan beharrik ez dago egoera hori nabarmen larriagotzen dela alarma-egoeraren deklarazioarekin eta ezarritako konfinamendu-betebeharrarekin.

Are gehiago, ez da ahaztu behar bizikidetzaren unitatea bi adingabek osatzen zutela eta hirugarrena edozein unetan jaioko zela.

3. Testuinguru horretan, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena sinatu zuten estatuek hura betetzen dutela egiaztatu behar duen organoa da Haurren Eskubideen Batzordea; gainera, orientazioak eman behar ditu hitzarmen hori behar bezala interpreta dadin hura ezarri behar den eremu guztietan. Batzorde horrek, 2013an, 14. Ohar Orokorra egin eta onetsi zuen; ohar horrek ezartzen du haurrak eskubidea duela bere interes gorena lehentasunez kontuan hartua izan dadin²

Ohar orokor horrek ezartzen ditu haurren (eskubideen titular diren heinean) interes gorena behar bezala kontuan hartzeko betekizunak. Haurren interes gorena kontuan hartu beharra dago, batik bat, erabaki judizialean eta administratiboetan baina baita haurrei indibidualki eragiten dieten neurrietan, eta haur guztiei edo haur jakin batzuei buruzko legeak, politikak, estrategiak, programak, planak, aurrekontuak, legegintza- zein aurrekontu-ekinbideak eta irizpenak onesteko prozeduren etapa guztietan ere.

Batzordeak azpimarratu du kontzeptu hirukoitza dela adingabearen interes gorena:

¹ **Nazio Batuak. Batzar Nagusia.** Etxebizitza egokia izateko eskubidea aplikatzeko gidalerroak. Halaber, Nazio Batuen errelatore bereziak egindako txostena, etxebizitzari buruzkoa, bizi-maila egokia edukitzeko eskubidearen eta eskubide horrekiko bereizkeria ez jasateko eskubidearen elementu integratzaile gisa (A/HRC/43/43), 12. parag. [Linean eskuragarri]: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/353/93/PDF/G1935393.pdf?OpenElement>

² **Nazio Batuak. Haurren eskubideei buruzko Konbentzioa. Haurren eskubideen batzordea.** 14. Ohar Orokorra (2013), haurrak bere interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko duen eskubideari buruzkoa (3. artikulua, 1. paragrafoa). http://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC.C.GC.14_sp.pdf

- Eskubide substantiboa: haurrek beren interes gorena lehentasunezkoztat jo dezaten duten eskubidea, ebaluatu egingo dena eta eztabaidatutako kontu baten gaineko erabakia hartzeko hainbat interes neurtzean kontuan hartuko dena, eta haur bati, haur jakin batzuen talde bati edo haurrei orokorrean eragingo dien erabaki bat hartu behar den aldiro eskubide hori beti aintzat hartzeko bermea. 3. artikuluko 1. paragrafoak estatuek berez bete beharreko betebeharra ezarri du, berehala aplikatu beharrekoa dena (berehalako aplikagarritasuna) eta auzitegietan aipa daitekeena
- Interpreta daitekeen oinarritzko printzipio juridikoa: xedapen juridiko batek interpretazio bat baino gehiago onartzen baditu, haurraren interes gorena modu eraginkorrean beteko duen interpretazioa aukeratuko da. Hitzarmenean eta horren hautazko protokoloetan ezarritako eskubideek osatu dute esparru interpretagarria.
- Prozedurazko araua: haur jakin bati, haur jakin batzuen talde bati edo haurrei orokorrean eragingo dien erabaki bat hartu behar den bakoitzean, erabakiak hartzeko prozesuak erabaki horrek interesdun haurrengan edo haurrengan izan ditzakeen ondorioak (onak edo txarrak) jaso beharko ditu barnean. Prozedurazko bermeak izan behar dituzte haurraren interes gorenaren ebaluazioak eta zehaztapenak. Gainera, erabakien justifikazioak argi utzi behar du berariaz hartu dela eskubide hori kontuan. Ildo horretan, erabakia hartzea dagokien instantziek azaldu beharko dute nola errespetatu den eskubide hori erabakian; hau da, zer jo den haurraren interes gorentzat, zein irizpidetan oinarritu den erabakia eta nola neurtu diren haurraren interesak beste gogoeta batzuekin alderatuz.

Azken batean, haurraren interes gorena kontuan hartzeak haurraren beharrianak egoki neurtzea dakar. Hitzarmenak aitortutako eskubide guztiak erabat eta modu eraginkorrean gozatuko direla bermatzea dakar, bai eta bere garapen holistikoa bermatzea ere, haurraren garapen fisiko, mental, espiritual, psikologiko eta sozial gisa hartuta.

Beraz, eskubide substantiboa da, interpreta daitekeen printzipio juridikoa eta prozedurazko araua. Horren arabera, haur bati eragingo dion erabaki bat hartu behar den bakoitzean, erabakiak hartzeko prozesuak erabaki horrek haurrengan izan ditzakeen ondorioak (aldekoak eta kontrakoak) jaso beharko ditu barnean. Erabakien justifikazioak argi utzi beharko du berariaz hartu dela eskubide hori kontuan, eta haurraren interesak zaindu direla beste gogoeta batzuekin alderatuz

4. Arartekoak babes publikoko errentamendu-araubideko etxebizitzaren adjudikazioa arautzen duen prozedura arrunta ezagutzen du. Izan ere, higiezinak emateko proposamenei etxebizitza behar duten pertsonen arteko lehia irizpide zorrotzak betetzen dituzte, baremazio-sistema baten arabera. Ezin da ahaztu, ordea, etxebizitzaren arloko araudiak berak aipamen asko aurreikusten dituela, beren

berariazko etxebizitza premiengatik tratatu berezia jasotzen duten kasuak ohiko adjudikazio-prozeduratik salbuestea ahalbidetuz.

Izan ere, 3/2015 Legearen 32.2. artikulua honako hau xedatu du berariaz:

- *“Etxebizitza-gaietan eskumena duen Eusko Jaurlaritzako sailak, foru-aldundiek, **udalek**, kontzejuek eta toki-erakunde txikiek beraiek sustatutako babes publikoko etxebizitzak esleitzeko prozeduratik kanpo **utz ditzakete** ordezeko etxebizitza izateko eskubidea bermatzera bideratutako etxebizitzak eta **edozein desgaitasunek eragindako mendetasun-egoerak edo gizarte-bazterketaren arriskuko egoerak konpontzera bideratuak.**”³*
5. Azken batean, lehen azaldutako arau-aurreikuspenak eta bizikidetzaren unitateari eragiten zioten ezohiko inguruabarrak ikusita, Ortuellako Udalak prozedura aruntetik salbuetsi zuen familia, eta zuzenean esleitu zuen udal-etxebizitza bat.
 6. Ildo horretan, Arartekoa bat dator Ortuellako Udalak egindako azterketarekin, eta egiaztatu du ibilgailu batean bizi zen familiak etxebizitza duin eta egoki bat legez okupatzeko eskubide subjektiboa bermatzeko beharrezko jarduketaren guztiak egin direla, inolako bizileku-aukerarik gabe.

Horregatik guztiagatik, eta hartutako erabakia ikusita, Arartekoak bidezkotzat jotzen du Ortuellako Udalarari eskerrak ematea espediente hau behar bezala ebazteko emandako laguntzagatik.

Horregatik guztiagatik, honako ondorio hau atera dugu:

Ondorioa

Arartekoak kexa-espediente hau itxi eta artxibatu du, egiaztatu baitu Ortuellako Udalak legez aurreikusitako jarduketaren guztiak egin dituela etxebizitza duin eta egoki bat legez okupatzeko eskubide subjektiboa behar bezala bermatzeko, SARS-COVID 19 koronabirusaren pandemia betean.

³ Azpimarra Arartekoarena da.